

Westlander hardzeilerij op de Braassemer

Westlanders zijn ranke, snelle scheepjes waarvoor zelfs de Braassemermeer bij windkracht 6 al op een woelige zee lijkt. Dus leverde het eerste lustrum van het Onderling Kampioenschap Westlander Hardzeilerij spectaculaire beelden op. Een sportief tegenwicht voor alle gezelligheid zodra de schepen weer tegen de wal lagen. Tekst: **Ed van der Scheer** Foto's: **Marco Zwinkels**

Waar de haven van Watersportvereniging Braassemermeer normaal gesproken gevuld is met modern spul, ligt hij deze zaterdagochtend vol met zeilende Westlanders en hun volgschepen. Het is acht uur en er begint zich leven te vertonen op de lage schepen, die bijna allemaal slapers aan boord hebben. Op

een enkele bemanning van vroege vogels na, die hun schip wedstrijdklaar maken of kinderen aan boord hebben, wordt er op de andere schepen eerst maar eens koffie gezet om wakker te worden. De eerste dag van het OKWH is aangebroken, het Onderling Kampioenschap Westlander Hardzeilerij. Maar om negen uur ziet de wereld er al heel

anders uit. De schippers en veel van hun bemanningsleden wonen het palaver bij. In een ontspannen sfeer voert wedstrijdleader Ton Vijverberg het woord, hij gaat uitgebreid in op de te verwachten harde wind en de veiligheid. Ook bespreekt de wedstrijdleiding uitvoerig de te zeilen wedstrijdbaan. Een zandloper, met de schippers. De baan is

breed uitgelegd op het Braassemmeer, net zoals de startlijn. Geen overbodige luxe met een windkracht vijf en uitschieters naar zes. Het geeft de schippers net even wat meer ruimte in het startveld. Er zal in drie klassen worden gestart, omdat de snelheidsverschillen tussen de schepen aanzienlijk zijn. Deze drie groepen varen ieder hun eigen wedstrijd, hoewel ze allemaal dezelfde baan zeilen, met dit verschil dat de A-klasse een ronde extra vaart. Het startsein voor de A-klasse is dan tevens het tien minuten sein voor de B-klasse.

Kunststukje

Pas vijf jaar geleden werd het Westlander Schippers Collectief, WSC, opgericht met als doel het organiseren van wedstrijden en andere evenementen voor Westlanders en aanverwante schepen, zoals Kagenars. Wat ontbrak, zo meenden de schippers, was een echt kampioenschap met zeilende start en daar was de tijd rijp voor. In het voorjaar van 2011 werd het eerste OKWH gezeild op het Braassemmeer. Op zich een klein kunststukje, want het uit schippers bestaande bestuur had slechts een paar maanden voorbereidingstijd om locaties te zoeken en alle voorbereidingen te treffen.

links: Direct na de start, vrn! de *Antonius*, de *Loosrecht* en de *Tijdgeest*

foto in kader: De *Onderneming* heeft een rijke historie met omzwervingen door West-Nederland

burg geweest. Schipper was toen Piet Ham. Na Meeuwisse heeft een tuinder uit Leidschendam het schip gebruikt om achter zijn motorschip te slepen als hij naar de veiling ging met extra vracht. Uiteindelijk werd het schip, nog steeds zonder motor, verkocht aan een aannemer uit Werkendam. Die gebruikte het bij het vervoeren van riet en biezen uit de Biesbosch. In 1973 kochten Adriaan Heemskerck, Sieto Idema en Koos de Jong dit schip van de aannemer. Het lag toen al een tijdje op de wal van de Biesboschhaven te Werkendam. De *Westlander* was nog vrijwel geheel origineel, op een verminkte stevenbalk na. Ook was de complete betimmering in de roef er nog. Slechts de houten onderdelen zoals zwaarden, mast, giek en roer waren niet meer aanwezig. Met behulp van een tjalkje van vrienden hebben ze de *Westlander* naar Vlaardingen gesleept. In een jaar tijd werd de *Onderneming* weer onder zeil gebracht als een van de eerste weer zeilende *Westlanders*. Jarenlang zeilden de drie met een vooroorlogs *Westlandertuig*, vooral in Friesland. Omdat de *Onderneming* een mooie *Westlan-*

Een laatste controle voordat men het water opgaat; bij harde wind moet alles kloppen

Het OKWH wordt over twee wedstrijdweken gezeild met beiden drie wedstrijden. Het ene weekend zijn de *Westlanders* te gast bij WV Braassemmeer, een topsportlocatie voorzien van alle gemakken, met een vereniging die al vele bekende wedstrijdzeilers afleverde. Het andere weekend staan de zeilers "met de poten in de klei", wat zoveel wil zeggen als: een tent met een tap erin op de slootkant, maar met een sfeer die er niet minder om

OUDESTE WESTLANDER

De *Onderneming* moet zo'n beetje de oudste nog varende *Westlander* zijn. Dat is op te maken uit het feit dat dit schip een houten stevenbalk had. Aan de littekens onder vooren achterdek is te zien dat er oorspronkelijk houten dekken in lagen. Het moet gebouwd zijn tijdens de overgang van houten naar stalen schepen, dus voor 1890. Wanneer en door wie de houten dekken zijn vervangen door ijzeren dekken is niet bekend. Volgens zeggen is dit scheepje van Kees Meeuwisse (bijgenaamd de "knakenkoning") uit Voor-

der is en zeilde met de oorspronkelijke (driekant) tuigage, stond hij in 1987 een aantal maanden getuigd en wel te pronken in de hal van het Maritiem Museum in Rotterdam, tijdens de tentoonstelling "Varen voor de Boeren". Daarna maakte hij vanaf Café Vlietzicht aan de Vlaardinger vaart rondvaarten, met een aangehangen buitenboordmotor. In 1998 is het schip gezonken bij 't Haantje in Delft. Daarna is hij door de huidige eigenaren, Anton Solleveld en Arjan Kroes gekocht en gelicht. Zij hebben het schip eigenhandig volledig gerestaureerd, daarbij is altijd van het historische beeld uitgegaan. Zo is er veel eigenhandig geklonken. Een bijzondere vondst in de *Onderneming* is een koperen plaatje in de ingang van de roef met de tekst: "REX SUM EGO JOAN XVII-37" wat betekent: Ik ben koning Joan 1737. Vermoedelijk komt dit plaatje uit een veel ouder schip. De afmetingen van de *Onderneming* zijn: lengte 15 m; breedte 2,65 m; holte 1,20 m; zeiloppervlak ca. 50 m². Voor meer interessante *Westlanders*, zie het boek: "Westlanders blijven varen" uitgegeven door de LVBHB.

op de wedstrijdloop. Een van die schepen is de *Zwethvaer*. Die werd in 1979 als oud casco boven water gehaald bij de Westeinder. Koos Vis in Rijswijk, de oud-ijzerhandel, kreeg het aangeboden om te slopen, maar besloot het op te knappen. Jarenlang stond de Westlander daar opgebaard. Het schip bleek gebouwd in 1911, op de scheepmakerij van P. v.d. Plas te Kwintsheul. Het kreeg de naam *De Vrouwe Maria*. De eigenaar was Henk Lelieveld te Poeldijk. Hij was een zwager van Klaas Persoon, de grootvader van de huidige nestor van het Westlander wereldje, Klaas Persoon.

Toen het schip in 1927 voor het eerst geijkt werd door de Scheepsmetingsdienst te Den Haag was het al geen zeilschip meer. Zoals zoveel Westlanders in de jaren twintig was ook deze voorzien van een 8 pk Skandia ruwoliemotor (gloeikop). Het schip werd door Henk Lelieveld overgedaan aan zoon Piet die hem op zijn beurt verkocht, nadat hij een nieuwe Kageenaar liet bouwen door Thijs van Waveren. In 1941 werd het schip voor de tweede maal gemeten, nu voor een andere eigenaar: de firma A.H. Reygersberg, exporteur van groenten en fruit te Waterin-

gen. Met *De Jonge Pieter* als nieuwe naam, werd groente en fruit gevaren van de veilingen in het Westland naar Rotterdam.

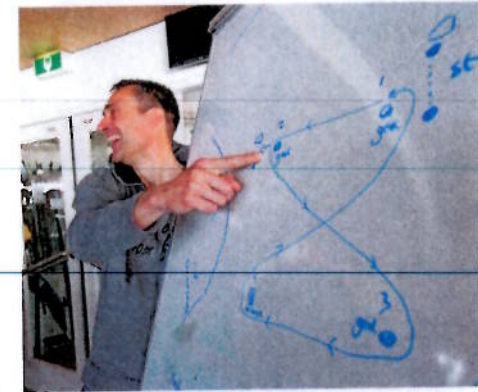
Peter Verboom uit Ter Aar heeft *De Jonge Pieter* begin jaren '80 verder gerestaureerd en gebruikt als charterschip(!). Hij had een eigen bedrijfje, "Fietsen en Varen", met slapen aan boord. Amsterdam was favoriet, want na

links: De *Jozephina* van Ton Persoon met gereefd tuig

rechts: De *Blauwe Beer* zeilt op de benedenboei af

onder: Sleuren aan de grootschoot op de *Loosdrecht*

is... In 2011 vond dit tweede wedstrijdweekend plaats op het Vlietland bij Voorschoten. Het eerste OKWH-jaar werd een succes en vormde meteen de aanzet tot het oprichten van een heuse vereniging om het een en ander wat officiëler te maken. De wedstrijdcommissie van het WSC, met daarin Ton Vijverberg en Mieke Harteveld, werken op de Braassem nauw samen met de wedstrijdcommissie van WV Braassemeer. Zij zien vanaf het startschip dat er goed wordt gestart met de zwaar gereefde schepen, waardoor er geen terugroepen plaatsvinden. De concentratie is hoog bij schippers en bemanningen. Desondanks valt de *Zwethvaer* uit door averij tijdens het inzeilen voor de wedstrijd. En omdat de *Alida Clasina* de *Zwethvaer* assisteert, start ook zij niet de eerste start. Voor de overige bemanningen blijken de zware omstandigheden een ware uitdaging. Westlanders zijn kleine, relatief smalle scheepjes, met als bijkomend voordeel dat het snelle en

wendbare zeilers zijn. Oorspronkelijk waren ze bedoeld voor het vervoer van zand, mest, tuinbouwmaterialen en tuinbouwproducten in en rond het Zuid-Hollandse Westland. Er bestonden grote en kleine exemplaren, getuigd en ongetuigd. Later gemotoriseerd, maar toch verdrongen door de vrachtauto. Er zijn er niet heel veel meer over. Gelukkig begonnen enkele liefhebbers een jaar of veertig geleden met het onder zeil brengen van zo'n oud schuitje. Resultaat is dat er inmiddels weer zo'n dikke veertig Westlanders en Kagenaars getuigd rondvaren, veelal met bloed, zweet en tranen en in de vrije uurtjes gerestaureerd door de eigenaren zelf.

Oud casco

Westlanders zijn relatief licht te handelen platbodems, maar onder de ruigere omstandigheden op de Braassem is het ook op deze schepen keihard werken. Terwijl in de andere twee klassen het veld al snel uit elkaar valt,

met de klok mee: Addie Bos is al 16 jaar eigenaar van 't *Knechtje*, een van de grotere Westlanders; Jonge families op de *Onderneming*; Ton Vijverberg legt uit hoe je de wedstrijdbaan vaart; Scouting Kwintshou vaart met de *10e van Tromp*; Mede-eigenaar Frank Kortekaas bezig met de tuigage van de *Blauwe Bee*

blijven de koplopers van de A-klasse redelijk dicht bij elkaar. Daardoor blijft het spannend en heeft de wedstrijd vaak veel weg van een kat en muis spel. Na de eerste wedstrijd ruim twee uur duurt, wordt de start van de tweede wedstrijd uitgesteld met een half uur omdat de laatste deelnemers en de commissieleden op het startschip laat binnen zijn voor het middageten. De middagwedstrijd voor de A-klasse ingekort met één ronde vanwege de zware omstandigheden, wordt ze pas in de laatste 20 seconden beslist. Hoewel er bloedfanatiek gezeild wordt is de sfeer er na de wedstrijd niet minder om. Deelnemers kennen elkaar vaak al jaren en op de schepen wordt er gezamenlijk gepro

wedstrijd onmiddellijk gestaakt gaat worden als het weer verder verslechtert. Uiteindelijk kan er dan om tien uur gestart worden.

Maar al voor de start gaat op de meeste schepen het rif uit het zeil omdat de wind er uitkakt. Het wordt een wedstrijd met een redelijk vlakke wind zonder veel bijzonderheden waarbij de keuze van de schippers voor een bepaalde hoek van de plas wel wat weg heeft van een loterij, maar dat hoort nu eenmaal bij het zeilen. Nadat de laatste schepen gefinish zijn en alle schepen weer in de haven liggen begint het pas echt te roken dat het waait er trekt de wind door naar een dikke 7 Bft. Er zijn het hele weekend geen protesten ingediend tegen vier protesten het jaar daarvoor, een makkie voor de wedstrijdcommissie.

Flexibele club

Dat was vijf jaar geleden wel anders, erkent Ton Vijverberg, bestuurslid: 'Een Olympische wedstrijd baan, of een baan met twee gates uitzetten is wel iets meer dan zelf een rondje zeilen. Die eerste vijf jaar hebben we veel geleerd en we evolueren nog steeds. Z deden we dit jaar een test met een protest commissie bestaande uit schippers die in een andere klasse varen, dan die waarover een protest zich afspeelt,' zegt Ton. Maar nodig was die dus niet.

Het WSC is een kleine club waarvan een deel van de leden het bestuur vormt en de ander eigenlijk altijd bereid zijn hand- en spandiersten te verrichten. Het voordeel van een kleine club is betrokkenheid en flexibiliteit. De toekomst van het WSC ziet er rooskleurig uit. Buiten de OKWH weekenden is ook de organisatie van de Hardzeilerij om de Geuzenperning in Vinkeveen deels in handen van het Collectief en wordt er 10 oktober een routegevaren over de trekvaarten tussen Den Haag en Maasland. Dat is weer eens iets heel anders dan scheuren over de Braassemermeer. ☺

boven: Dat zwaard mot en zal dieper!
 onder: Schipper Nico Persoon op zijn favoriete plek aan de lage kant van de Antonius

afmeren in de Sixhaven konden de passagiers lekker gaan stappen. Later keerde het schip terug naar het Westland en kende het diverse eigenaren. In 2008 kwam het schip in het bezit van vader en zoon Jaap en Martijn Vreugdenhil en werd het gelijk op het droge gehaald. In anderhalf jaar tijd is toen een nieuwe mast uit een Douglas spar gemaakt en nieuwe zwaarden van eikenhout. Ook de buikdenning, de luiken en vele stukken staal zijn vervangen. Bij alle vervangingen is uitgegaan van het historische uiterlijk van het schip. Het resultaat is nu een ruim 100 jaar oud schip dat er historisch verantwoord uitziet en in topconditie verkeerd. De *Zwethvaer* is dan ook een graag geziene gast tijdens de evenementen van het Westlander Schippers Collectief zoals nu.

Makkie voor de wedstrijdcommissie

Dat de Westlanders een hechte groep vormen blijkt ook tijdens het dinerbuffet in het restaurant van de watersportvereniging. Het is één grote gezelligheid van bemanningsleden, aanhang, kinderen en familie die met volgeschepen - vaak opgebouwde Westlanders of motor-Westlanders - het hele wedstrijd circus achterna reizen. 's Avonds vindt er nog een klein feestje plaats ter ere van het eerste lustrium van de club, waarbij het nog lang onrustig bleef. Misschien wel iets té onrustig, want bij het palaver op de zondagochtend blijken er maar weinig mensen op tijd aanwezig. Na een oproep door de luidsprekers die over de haven schallen stroomt de zaal echter snel vol. De weersvoorzichten blijken zwaar. Tussen elf en twaalf uur kan de wind aanwakkeren naar 7 Bft. Tijdens het palaver wordt daarom extra duidelijk gemaakt wat een wit/blauw geblokte afkortvlag betekent en dat de

EINDUITSLAGEN

A-Klasse

1. Antonius, Nico Persoon
2. Tijdgeest, Ed van der Scheer
3. De Loosdrecht, Phine Krom

B-Klasse

1. Onderneming, Anton Solleveld
2. Jozephina, Ton Persoon
3. Alida Clasina, Wouter Boers

C-Klasse

1. Blauwe Beer, Frank Kortekaas
2. Hendrik, Alex Taal
3. Vertrouwen, Fred Verbeek